

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCLXXVII. Praegnans adultera.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

ad conjecturam & suspicari vos volunt ea, quæ probare non possunt. Non enim (inquiunt) est credibile periturum fuisse raptorem, nisi hoc optaturam scisset puellam. Ante omnia, cum dicitur scisse, illud ostenditur, posse probari quo modo scierit. Quæro enim à vobis ipsis adversariis, quo modo colligatis scisse eum, cum non liqueat hoc vobis? Si quid est, afferte & ad judicem. Unum argumentum est, ipsum quod perierit. Hoc etiam si mortis fecit metu, potuit tamen naturaliter fuisse timidus: etiam nullo accepto signo, propter quod vitam desperaret, confusione tamen, & proprio animi sui periisse motu. Nunc vero credibile non est quenquam perire mortis metu, quid enim timuit ulterius? Quare etiam credibilius videtur mihi, idcirco periisse eum, quod optaturam puellam bona existimaret. Sint enim plerique, qui mortem potiore quam egestatem putent: quibus delicate educatis (ex deliciis enim hæc licentia facta est) intolerabilis videatur nuda vitæ illa, omnibus, quibuscunque antea abundaverunt, destituta. Hoc igitur est credibilius, & hoc puella voluit, & in hoc perseverat. Et certe nulli tolerabile aut æquum videri potest, in gravissima injuria, qua virginitatem perdidit, qua florem ætatis amisit, qua prima illa gratia apud maritum futura prærepta est, neque mortem optaverit, neque bona accipiat.

CCLXXVII.

Prægnans adultera.

SUPPLICIA ² PRÆGNANTIUM IN DIEM PARTUS DIFFERENTUR. Prægnantem in adulterio deprehensam occidit maritus: reus est cædis. C. D.

DECLAMATIO.

CUM reus agar cædis, nihil fortius confiteor quam à me occisos homines: &, si quid numerus quoque adjicere

¹ Neque mortem optaverit.] Deest particula ut, sive ante rō neque ponenda, sive post rō videri potest. Gronovius.

² Prægnantium.] In vet. exempl. præ-

gnantium, & prægnas, & prægnatem, constanter scriptum est, ut & in Pisani Pandectis. Pith.

jicere invidiæ potest, duos. ¹ Verum istud non potest vi-
 deri sævitia, non crudelitas, quæ per leges venit: occi-
 dere adulterum licet cum adultera. Ex alia parte nascitur
 origo hujus calumniæ. Prægnantem (inquit) occidisti: &
 supplicia prægnantium, lex differre in diem partus jubet.
 Ut confiterer hoc esse supplicium, atque eo nomine appel-
 landum, fortiter tamen dicerem, leges omnes quæcunque
 de suppliciis scriptæ sunt, ad eos pertinere, qui damnati
 sunt, qui in judicio convicti, qui per ministeria publica,
 ac carnificum manus occiduntur. Nam & cæterorum sup-
 plicia ante judicium non solent esse, & non nisi per magi-
 stratus exiguntur, non nisi certa lege ordinationum hoc
 jus scriptum est: mariti dolori hoc jus ille conditor con-
 scriptorque legis hujus, voluit esse privatum. Non magis
 ergo tempus aut diem præstituiisset adulteræ, quam ma-
 num carnificis, quam sententiam judicis, quam imperium
 magistratus. Quid si ne differri quidem hoc supplicium po-
 test? non enim dubium est, quin lex de his loquatur, qui
 quandoque sint in Reipublicæ potestate. Damnatus ali-
 quis custodia publica continetur, carcere continetur: po-
 test de hoc supplicium sumere magistratus cum voluerit.
 Adultera dimissa, non redit in manum mariti. Nec hoc
 tantum in lege est ut adulteræ supplicium differri non pos-
 sit: sed illud etiam, ut non tantum adulteræ pereant. Nam
 lex cum occidere mihi adulterum cum adultera permittat,
 manifeste illud ostendit, non posse eos diversis tempori-
 bus occidi: ac si alteri remittatur supplicium, impunita-
 tem etiam alteri dandam. Ergo non solum prægnantis
 supplicium, etiam ut sic loquamur, sed etiam adulteri non
 differendum tantum, sed tollendum omnino fuisset. Quod
 si hoc quidem supplicium appellari convenit (habent enim
 omnia hæc nomina suam proprietatem) non semper homo
 supplicio affectus dici potest: non ubicunque poenam ha-
 bent,

¹ Verum istud non potest.] Aut scribendum *ista*; aut mox, *quod per leges venit*.
 Gronovius.

bent, etiam supplicium est. Nomen hoc, est publicæ animad-
 versionis nomen exactæ per magistratus pœnæ. Indig-
 num fuit occidere etiam quæ prægnans facta est. Non-
 dum dico quanto gravius peccaverit: interim cuius mise-
 retur? infantis ex adulterio fortasse concepti? Et, iudices,
 interrogo vos, cuius rei gratia legem cavisse existimetis?
 illius, qui erat conceptus à nocente fœmina? non est cre-
 dibile legem prospexisse ei, cui rerum natura datura for-
 tasse non erat lucem: qui an nasci posset, dubium fuit:
 qui etiam odium ex ea, quæ conceperat, merebatur. Qua-
 re ergo scripta lex est? pro patribus, qui nihil fecerunt.
 Indignum enim visum est, etiam si mortem meruisset ma-
 ter, auferri filium innocenti patri. Dixero, Lex pro me
 scripta erat: non potest videri contra me valere. In hac
 vero, ne illius quidem, quicumque futurus sit, movere
 vos miseratio potest, quis enim illum agnosceret? quis
 educeret? cum manifestum esset ex crimine, ex flagitiis,
 ex ea re, quæ morte punitur, esse conceptum. Ipsam ve-
 ro adulteram adeo oportuit occidi, ut nulli unquam irasci
 magis leges debuerint. Ultra commune flagitium est,
 prægnans adultera: aliqua hoc tempore, quo salvo pudore
 à marito secubaret, cum adultero volutata est. Et cum
 animalibus mutis etiam, quorum libido ratione non con-
 tinetur, hæc tamen sit natura, ut posteaquam concepe-
 rint, omnem refugiant venerem: matrona ne pudore qui-
 dem partus (ut vos dicitis) jam instantis moveri potuit,
 ut pudicitiam, si non marito, at futuro certe filio præsta-
 ret. Illa igitur prior damnavit ventrem suum. Victurus
 autem fuit ille, si ego adulteram non occidissem. Non
 novimus hos mores turpissimarum fœminarum, ut ode-
 rint puerperia? ut filios, velut indices ætatis suæ, abo-
 minentur?

CCLXXVIII.

I. *Quorum libido ratione continetur.*]
 Sic verus, legendum tamen vide-
 tur, non tenetur: nisi quis malit sic in-
 telligere, frænari etiam ratione muto-

rum animalium libidinem, & hac in re
 muta quoque animalia juris & rationis
 peritia censeri, ut C. loquitur 12. præ-
 staret? Pith.